

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1938

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α. Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»
46 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 46
ΑΘΗΝΑΙ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

GOETHE

ΦΑΟΥΣΤ

ΜΕΡΟΣ Β'

ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ (*)

Μετάφραση: ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ι. ΛΑΜΨΑ

ΠΡΑΞΗ ΤΕΤΑΡΤΗ (Συνέχεια)

ΣΤΟ ΑΚΡΟΒΟΥΝΙ

Τούμπανα και πολεμική μουσική από κάτω. Στήνεται η σκηνή τοῦ Αὐτοκράτορα.

Ὁ Αὐτοκράτορας. Ὁ Ἀρχιστράτηγος. Ἡ αὐτοκρατορική φρουρά.

Ἀρχιστράτηγος

Μοῦ φαίνεται πολὺ πετυχημένο
τὸ σκέδιο, ποὺ στὸν κάμπο τοῦτον δῶ
ὄλο ἔχομε τραβήξει τὸ στρατό.
Ἐλπίζω, πῶς θὲ νάβγῃ κερδισμένο.

Αὐτοκράτορας

Πῶς θάβγῃ, θά δειχτῆ. Μά με ταραίζει,
ποὺ ἔκάναμε τὰ πίσω. Τοῦτο μοιάζει
μισὸ φευγιό.

Ἀρχιστράτηγος

Δές, Ρήγα, τὸ δεξι
πλευρὸ μας! Τέτοιον τόπο τὸν ποθεῖ
ὁ στρατηγός. Ἀπόκρημνοι πολὺ
δὲν εἶναι οἱ λόφοι, μὰ οὔτε δυνατὸ
νά πατηθοῦν. Ἐτοῦτο θά ὠφελῆ
τοὺς ἄντρες μας, μὰ θάειναι στὸν ἐχτρὸ
σωστὴ παγίδα. Ἐμεῖς καλὰ κρυμμένοι
θὲ νάειμαστε, τοῦ ἐχτροῦ δμως τὸ ἵππικὸ
δὲ θά μᾶς φτάνῃ κι' ἄχρηστο θά μένῃ.

Αὐτοκράτορας

Στὸ Ρήγα πιά ἀπομένει νά ἐπαινῆ.
Ἐδῶ στῆθος καὶ χέρι θά φανῆ.

Ἀρχιστράτηγος

Ἐδῶ στὸ μέσο ἀπλώνεται ἔκταση ἴσια.
Ἡ φάλαγγα ἰζητάει παλληκαρία
ἔδῶ νά ἀγωνιστῆ. Δές, τὰ κοντάρια

ἀστράφτουνε στὴ λάμψη τὴν καθάρια
τοῦ ἡλιοῦ μὲς στῆς αὐγῆς τὴν καταχνιά!
Τὸ ἀθάνατο τετράγωνο θαμπὰ
πῶς κυματίζει! Φλέγονται γιὰ πράξεις
μεγάλες! Ἀπὸ τοῦτο θά κοιτάξῃς
τὴ δύναμη, ποὺ κρύβουν. Ἀπ' αὐτῆ
πιστεύω, πῶς ὁ ἐχτρός θά τσακιστῆ.

Αὐτοκράτορας

Θέαμα δὲν ξανάειδα σάν αὐτό.
Τέτοιος στρατὸς ἀξίζει τὸ διπλό.

Ἀρχιστράτηγος

Γιὰ τὸ πλευρὸ δὲ λέω τὸ ἀριστερό.
Κρατοῦνε παλληκάρια τὸ γερό
τὸ βράχο, ποὺ φυλάει τὴ στενωσιά
κι' ἀπ' τὰ ἄρματα, θαρρεῖς, φεγγοβολᾶ.
Πιστεύω, πῶς τοῦ ἐχτροῦ πολλὰ κορμιά
θά σβήσουν ἀναπάντεχα αὐτουδά.

Αὐτοκράτορας

Κι' εἶναι ἐκεῖ κάτω οἱ ψευτοσυγγενεῖς,
ποὺ ἐξάδερφο, ἀδερφὸ καὶ θεῖο μὲ ἐκρά-
ἐπαίρναν θάρρος νέο ὄλημερίς | ζαν,
καὶ δύναμη ἀπ' τὸ θρόνο μου ὄλο ἀρπάζαν,
πιαστήκαν κι' ἐχαντάκωσαν τὴ χώρα,
μὰ πάλιν ἐνωμένοι, κοίτα, τώρα
ἐνάντια μου σηκώνουν τέτοια μπόρα!
Τὸ πλῆθος στέκει δίγνωμο, στερνὰ
πηγαίνει, ὅπου τὸ ρεμά τὸ τραβᾶ.

Ἀρχιστράτηγος

Πιστὸς ἀνιχνευτῆς μας κατεβαίνει
γοργὰ τοὺς βράχους! Ἡ ὥρα εὐλογημένη!

(*) Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο.
1. Τὸ βαρεῖα ὀπλισμένο πεζικό.

Πρώτος 'Ανιχνευτής
(κατάκοπος).

Με κουράγιο τή δουλειά μας
κάναμε και πονηριά
κι' όμως μ' δλη τήν αξιά μας
λίγα φέρνομε καλά.

Πίστη όμνύουν και φιλία
άρκετή, μά, αν άπρακτοῦν,
τούς λαούς των λέν αίτια,
πού όλοι πᾶν νά σηκωθοῦν.

Αυτόκράτορας

Τή φιλαυτία αν έχης οδηγό,
θά μάθης νά φυλάς τον έαυτό σου,
ξεχνώντας κάθε χρέος τερό.
Κι' όμως, γιά νά κλειστή ό λογαριασμός
[σου,
θάπρεπε νά σκεφτής, πώς, σαν ανάψη
του γείτονα ή σκεπή, και σε θά κάψη.

Αρχιστράτηγος

Νά κι' άλλος! Πόσο άργά όμως προχωρεί!
Τρέμει άπ' τον κόπο του έρμου τó κορμί.

Δεύτερος 'Ανιχνευτής

Με χαρά είδαμε νά παίρνη
δρόμο ή λύσσα των στραβό,
ανάπάντεχα μάς φέρνει
νέο Ρήγα καταδῶ.
Πλήθος έρχεται άπ' τήν πόλη,
όπου εκείνος τó τραβᾶ,
τις ψευτοσημαίεις όλοι
άκλουθοῦνε σαν τᾶ άρνιά.

Αυτόκράτορας

Πολύ ένας 'Αντιρρήγας με ώφελεί.
Πώς είμαι ό Ρήγας, τώρα τó νογῶ.
Τό θώρακα έφορούσα σᾶ στολή,
μά τώρα έχει ύψηλότερο σκοπό.
'Ολάησαν στίς γιορτάδες μας βαλμένα,
μά, άχ, έλειπεν ό κίντυνος γιά μένα!
Καθένας συμβουλές, όσες μπορούσε,
γιά παιχνιδάκια μούδινε Ιππικά,
μά έμένανε μονάχα έλαχταροῦσε
γιά τó κονταροχτύπημα ή καρδιά!
Κι' αν σείς πάντα δέ μείιχατε κρατήσει
άπ' τούς πολέμους, θάειχα άνδραγαθήσει.
Τό στήθος μου άνεξάρτητο είχα νοιώσει,
στό κράτος τής φωτιᾶς σαν είχα έμπή.¹
Οί φλόγες μείιχαν γύρωθε πιά ζώσει!
Πλάνη ήταν μόνο, μάητανε τρανή.
Γιά δόξα και γιά νίκη σκοτεινή
ιδέαν είχα, μά καιρός ώς τόσο,
ό,τι είχα παραλείψει, νά διορθώσω.
(Στέλλονται Κήρυκες, γιά νά προσκαλέσουν τον
'Αντιρρήγα σε άγώνα. ²)

'Ο Φάουστ με θώρακα και με μισόκλειστη
περικεφαλαία. Οί Τρεις Δυνατοί
άρματωμένοι και ντυμένοι, όπως πριν.

1. Στο χορό των μασκαρμένων. Δές παραπάνω
στην πρώτη πράξη.

2. Δηλ. σε μονομαχία με τó Ρήγα.

Φάουστ

'Ερχόμαστε κι' έλπίζω, βασιλιά,
γι' αυτό δέ θά θυμώσης μιά σταλιά.
'Η πρόβλεψη ώφελεί, κι' όταν καμιά
δέν είναι ανάγκη. Οί άνθρωποι του βουνοῦ
τά ξεψαχνίζουν όλα με τó νοῦ
και ξαίρουνε τῶν βράχων τή γραφή
κι' όλης τής φύσης. Τώρα άπό καιρό
τά πνεύματα τούς κάμπους τούς άφήκαν
κι' άπάνω στα ψηλά βουνά άνεβήκαν.
'Εκεί μες σε λαβύρινθους στενοῦς
τό εύγενικό τό άέριο άπ' τούς άτμούς,
πούειναι όλο μετάλλο, σιγά δουλεύουν,
Χωρίζουν, έρευνοῦν, άνακατεύουν
με μόνη έπιθυμιά νέο νά βροῦν.
Με δάχτυλο έλαφριό, πού κυβερνοῦν
δυνάμεις μυστικές, πνευματικές,
φτιάνουνε πάντα διάφανες μορφές.
Στό κρύσταλλο κατόπιν τó βουβό
τί γίνεται θωροῦν στον κόσμο έδῶ.

Αυτόκράτορας

Τά άγροίκησα κι' ή πίστη μου δοσμένη
είναι σε σε. Μά πές μου, τί συμβαίνει!

Φάουστ

Τό νεκρομάντι ξαίρεις τó Σαβίνο
στή Νόρτσια.¹ Τίμιο δοῦλο σαν εκείνο
δέν έχεις και πιστό. Τόν φοβερίζαν
τί μαῦρες συντυχιές! Κι' όλας έτρίζαν
τά χαμοκλάδια, γλώσσες ή φωτιά
πετοῦσε. Σωριασμένα τᾶ ξερά
τά ξύλα ήταν, με πίσσα όλα άλειμμένα
και θειάφι. Γλιτωμό πιά άπό κανένα,
άνθρωπο, γιά θεό, γιά διάλο άκόμη,
δέν πρόσμενε. Μά έσύ πᾶς και του σπᾶς
τήν πύρινη άλυσίδα. Ναι, στή Ρώμη
έγινε αυτό. Τόν σκλάβωσες μεμιάς
και με έγνοια τή ζωή σου πιά κοιτᾶ.
Τόν ίδιον έαυτό του έχει ξεχάσει,
τά βάθια και τᾶ άστριά γιά σε άρωτᾶ.
Και τώρα γιά βοήθεια σου με βιάση
μάς στέλνει. 'Εχουν δυνάμεις τᾶ βουνά.
'Η φύση αῦτου ένεργεί με έλευτερία,
πού οί άνόητοι οί παπάδες λέν μαγεία.

Αυτόκράτορας

"Όταν γιορτής ήμέρα χαιρετοῦμε
τούς ξένους, χαρωποί πού καταφτάνουν
κοντά μας, νά γλεντήσουνε, νογοῦμε
χαρά πολλή, θωρώντας νά μη φτάνουν
οί σάλλες νά χωρέσουν κόσμο τόσο.
Μά θάειναι πιό καλόδεχτος ώς τόσο
αῦτός, πού με καρδιά φτάνει βοηθός μας
τήν ώρα τής αύγής, πού άβέβαιη μπρός μας
προβάλλει, γιατί κρέμεται άπ' τήν τύχη.
Μά στήν ψηλή στιγμή, πούχετε τύχει,
μακριά τó άξιο τó χέρι σας κρατήστε
άπ' τó σπαθί τó πρόθυμο! Τιμηστε

1. Norcia, πόλη στην 'Ιταλική έπαρχία Perugia.
'Όσα λέγονται έδῶ γιά τó νεκρομάντι και τó σώ-
σιμό του άπό τó Ρήγα, είναι καθαρή έπίνοια του
ποιητοῦ.

τὴν ὥρα, ποὺ χιλιάδες θὲ νὰ ὀρμήσουν
ἐνάντια μου ἢ γιὰ μὲ νὰ πολεμήσουν.
Φτάνω μονάχος! Ἐθρόνο ὅποιος ποθεῖ,
νὰ ἀξίζη πρέπει μόνος τὴν τιμὴ! —
Τὸ φάντασμα, ποὺ ἐβγήκε ἀπ' τὸ σκοτάδι
καὶ Ρήγας ὀνομάστη καὶ Στρατάρχης
κι' Ἀφέντης τῶν χωρῶν μας καὶ Τοπάρχης,
τὸ στέλνω μὲ τὸ χέρι μου στὸν Ἄδη!

Φάουστ

Δὲν πρέπει ὅμως, τρανὸ σὰν θὲς νὰ κάνης,
τὴν κεφαλὴ σου ἐνέχυρο νὰ βάνης.
Δὲν ἔχεις κρᾶνος, λόφος ποὺ στολίζει;
Φυλάει τὴν κεφαλὴ, ποὺ μᾶς ἀντρίζει.
Δίχως αὐτὴ τὰ μέλη τί θὰ κάνουν;
Νυστάζει αὐτὴ; Κι' ἐκεῖνα πιά ἀποκάνουν.
Σὰν πληγωθῆ, πληγώνονται κι' αὐτά.
Παίρνουν ζωὴ, σὰν γειάνη αὐτὴ γοργά.
Τὸ χέρι εὐτὺς τὸ δίκιο του θὰ πάρη,
ὠψώνει ὡς τὸ κεφάλι τὸ σκουτάρι,
τὸ χρέος του θὰ κάνη τὸ σπαθί,
σπαθιὲς μποδᾶ καὶ δίνει ἄλλες γραμμὴ,
τὸ πόδι παίρνει μέρος στὴ χαρὰ,
τὸ σβέρκο τοῦ πεσμένου εὐτὺς πατᾶ.

Αὐτοκράτορας

Αὐτοῦ ὁ θυμὸς μὲ φέρνει! Θὲ νὰ κάμω
σκαμνὶ μου ὁ τὸ κεφάλι του ἐδῶ χάμω!

Κήρυκες

(γυρίζοντας).

Λίγη ὑπόληψη ἢ θωριά μας
βρῆκε, Ρήγα, στὸν ἐχτρό.
Γέλασαν στὸ μῆνυμά μας,
σὰ σὲ χωρατὸ σαχλό.
« Χάθη ὁ Ρήγας σας, τὸν κλαῖμε,
παραμύθι εἶναι παλιό.
Σὰν τὸν θυμηθοῦμε, λέμε:
μιά φορὰ κι' ἕναν καιρὸ »!

Φάουστ

Νά, πούγινε, ὅπως θέλαν οἱ πιστοὶ σου,
ποὺ στέκονται γενναῖοι ἐδῶ κοντά σου!
Σιμώνει ὁ ἐχτρός, δὲς, φλέγονται οἱ δικοὶ
[σου,
πρόσταξε: ἐμπρός! κι' ἡ νίκη εἶναι δικιά
[σου.

Αὐτοκράτορας

Παραίτηση ἀπ' τὸ πρόσταγμα εὐτὺς δίνω.
(Στὸν Ἀρχιστράτηγο.)

Στὰ χέρια σου τὸ χρέος τοῦτο ἀφήνω.

Ἀρχιστράτηγος

Λοιπὸν ἄς προχωρήσῃ τὸ δεξιό!
Τοῦ ἐχτροῦ τὸ ἀριστερό, πούχει κινήσει,
τὸ βῆμα του πρὶν κάνη τὸ στερνόν,
σὲ τέτοιους νιοὺς μπροστά θὰ ὑποχωρήσῃ.

Φάουστ

Ἐπίτρεψε κι' αὐτὸς ὁ ἀντρειωμένος
εὐτὺς μὲ τοὺς δικούς σου αὐτοὺς νὰ σμίξῃ
κι' ἔτσι σφιχτὰ μὲ δαύτους ἐνωμένος
τὴν τόση τὴν ἀντρεία του νὰ σοῦ δείξῃ.

(Γνέφει πρὸς τὰ δεξιὰ.)

Καυγατζῆς

(βγαίνοντας μπρός).

Μπροστά μου ὅποιος σταθῆ, πρὶν στρέψῃ
σπασμένα τὰ σαγόνια του θὲ νάχη, [πάλι,
τὴν πλάτη ὅποιος μοῦ στρέψῃ, εὐτὺς κεφάλι
καὶ σβέρκος θὰ τοῦ κρέμονται στὴ ράχη.
Κι' ἂν οἱ δικοὶ σου ἔτσι βαροῦν,
ὅπως τὰ χέρια μου λυσοῦνε,
οἱ ἐχτροὶ γραμμὴ θὰ γκρεμιστοῦν
καὶ στὸ αἷμα των θὲ νὰ πνιγοῦνε.

(Φεύγει.)

Ἀρχιστράτηγος

Ἡ φάλαγγα ἀπ' τὸ κέντρο νὰ ἀκλουθήσῃ
κι' ὀλόκληρη μὲ νοῦ νὰ τοὺς χτυπήσῃ!
Νά κιόλας τὸ δεξί μας μανιασμένο
τὸ σχέδιο τὸ ἐχτρικὸ ἔχει χαλασμένο!

Φάουστ

(δείχνοντας τὸν μοσαῖο).

Ἄς κάνη ἐκεῖό, ποὺ λές, κι' αὐτὸς!

Γοργοπαίρνης

(βγαίνοντας μπροστά).

Στὴν τόση τὴν ἀντρεία, πούχει ὁ στρατός,
κι' ἡ δίψα γιὰ τὰ λάφυρα ἄς σμιχτῆ
κι' ὀλων τρανὸς ἄς γίνῃ πιά σκοπὸς
ἢ πλούσια τοῦ Ἀντιρρήγα σου ἢ σκηνή.
Ἄπὸ τὸ θρόνο εὐτὺς θὰ τὸν γκρεμίσω,
ἐγὼ τὴ φάλαγγά σου θὰ ὀδηγήσω.

Γοργοσκυλεύτρα

(ποὺ προσκολλιέται ἀπάνω του).

Ἄν καὶ δὲ μέχει στεφανώσῃ
τούχω ὀλη τὴν καρδιά μου δόσει!
Γιὰ μᾶς τέτοια ἐσοδεῖα ὀριμάζει!
Θεριὸ ἢ γυναῖκα καταντᾶ
καὶ δίχως σπλάχνος, σὰν ἀρπάζει.
Ἐμπρός κι' ἡ νίκη τὸ χωρᾶ!

(Φεύγουν κι' οἱ δύο.)

Ἀρχιστράτηγος

Ὅπως τὸ πρόειδα, πέφτει τὸ δεξί των
μὲ ὀρμὴ στὸ ἀριστερό μας. Οἱ δικοὶ μας
θ' ἀντισταθοῦν γενναῖα στὴ βουλή των,
νὰ πάρουν τὸ στενὸ στὴν κατοχὴ των.

Φάουστ

(γνέφοντας πρὸς τὰ ἀριστερά).

Καὶ τοῦτον ἢ ἀφεντιὰ σου νὰ δεχτῆ!
Δὲ βλάφτει νὰ πληθαίνουν οἱ γεροί.

Καλοκρατᾶς

(βγαίνοντας ἐμπρός).

Συχάστε γιὰ τὸ ἀριστερό!
Ὁ Ρήγας τὴ μεριά θὰ ὀρίξῃ,

1. Γιατὶ οκέπτεται νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα μονομα-
χώντας μὲ τὸν Ἀντιρρήγα.

2. Δὲς καὶ Ψαλμ. 110.

3. Καὶ δὲν ἐδέχτηκε ὁ Ἀντιρρήγας τὴν πρόσκλη-
σὴ σου.

όπου είμαι εγώ, τί, ό,τι κρατώ,
αστροπελέκι δέν τό σκίζει.

(Φεύγει.)

Μεφιστοφελής

(κατεβαίνοντας από ψηλά).

Κοιτάξετε πίσω, πόσος φτάνει
άπ' τὰ φαράγγια τὰ βαθειά
στρατός καινούργιος κι' εὐτύς πιάνει
όλα τριγύρω τὰ στενά
καί μέ κοντάρια άρματωμένους,
μέ θώρακες, σπαθιά και κράνη
τείχος σωστό πίσω μάς φτιάχνει
κι' είναι για μάχη έτοιμασμένος !

(Σιγά-σιγά θιατάς.)

Πούθε έχουν έρθει, μη ρωτάτε !
Είχα μπελά, θά τό νογάτε.
Τήν κάθε τών άρμάτων σάλλα
δέν έλειψα να τήν κενώσω.
Πεζοί έστεκόταν ή καβάλλα
έκει, σά νάητανε δά ώστόσο
άκόμη άφέντηδες τής γής.
*Άλλοτε ίππότες, βασιλείς
ήταν, μά τώρα πιά άδειανά
καβούκια τών σαλιγκαριών.
Στολίστηκαν μέ αυτά στοιχειά
καί μάς ξανάρθε ό μεσαιών.
Μά όποιοι κι' άν τάβαλαν διαβόλοι,
τρανή δουλειά θά κάμουν όλοι.

(Δυνατά).

*Ακούτε κιόλας, πώς άγριέψαν
κι' όλο τὰ μέταλλα χτυπούνε !
Κουρέλια από σημαίες κυματούνε,
πού τόσο τό άγεράκι έκαρτερέψαν !
Παλιός είναι στρατός, πού λαχταρά
στή μάχη νάμπη κι' άλλη μιά φορά !

(Φοβερός άχος από σάλπιγγες ακούγεται από πάνω.
Είναι φανερό, πώς τό όχτητικό στρατεύμα κλονίζεται.)

Φάουστ

*Ο όρίζοντας έχει θολώσει.
Στή σκοτεινιά κάπου τήν τόση
κόκκινες σπίθες λαμπυρίζουν,
πολλά σε μάς πού ψιθυρίζουν.
Τά άρματα πιά είναι αιματωμένα,
βράχια και δάση παραπέρα
τά ούράνια πάνω κι' ή άτμοσφαίρα
μπερδεύτηκαν κι' έγιναν ένα.

Μεφιστοφελής

Γερά κρατιέται τό δεξί,
μά έξέχει άπ' όλους των έκει
ό Καυγατζής μας, τό Γιαννάκι,¹
όπου δέ στέκει ούτε λιγάκι.

Αυτόκράτορας

*Εδω και λίγο είχα ιδωμένο
μόνο ένα χέρι σηκωμένο,
τώρα θωρω δώδεκα άντάμα.
*Αφύσικο βρίσκω τό πράμα.

1. Τόν ονομάζει και μέ τό μικρό του όνομα, για να δείξη τήν ικανοποίησή του από τή δράση του.

Φάουστ

Δέν άκουσες για καταχνιές,
πού τριγυρνούνε στις άκτές
τής Σικελίας; Ποιός δέν ξαίρει,
έκει πώς μέρα μεσημέρι
στά στρώματα τὰ μεσακά
του άγέρα φαίνεται συχνά
μέσα σε άτμούς καθρεφτισμένο
πράμα παράξενο και ξένο ;
Πόλεις κι' έδω κι' έκει προβαίνουν
και κήποι άνεβοκατεβαίνουν,
καθώς ή εικόνα των πάει πέρα
περνώντας μέσα άπ' τόν αίθέρα.¹

Αυτόκράτορας

Μά τί παράξενο ! Οί μυτίτσες
άστράφτουνε τών κονταριών
και σε πολλές θωρω φλογίτσες
χορό να στήνουνε γοργό.
Μά αυτό δά πιάναι έξωτικό !

Φάουστ

Συμπάθα, Ρήγα, κι' είναι άχνάρια,
πού φύσεις δείχνουνε πνευματικές.
Νά, τών Διοσκούρων είναι αναλαμπές,
πού του γιαλου τὰ παλληκάρια
σ' αυτούς ώρκίζονταν ως χτές.
Τή δύναμή των βάζουν τή στερνή.²

Αυτόκράτορας

Μά πές μου : τούτη τή στιγμή
σε ποιόνε τό χρωστούμε τάχα,
πού ή φύση έδιάλεξε για μάς
τά πιο παράξενα μονάχα ;

Μεφιστοφελής

Τό μέγα μάντι τόν ξεχνάς,
πού μόνο ή τύχη σου τόν νοιάζει ;³
Μπρός στών έχτρών σου τις φοβέρες
του έρμου ή καρδούλα του σπαράζει.
*Ας δη μακριές νάχης ήμέρες
κι' εὐτύς άς σβήση κι' άς χαθη.

Αυτόκράτορας

*Αλλάζαν στή στέψη μου⁴ και μέ πομπή
μέ έγύριζαν όλοϋθε. *Ημουν πιά κάτι
κι' έπόθουν να τό ιδω κιόλας ! Σπολλάτη !
Κι' εύρήκα για σωστό, δίχως πολύ
να τό σκεφτώ, στο γέρο τό φτωχό
άγέρι να χαρίσω δροσερό.

1. *Ο Φάουστ έξηγει στον άφελή Ρήγα τή μαγική
ένέργεια του Καυγατζή με τό γνωστό φαινόμενο
του άντικατοπτρισμού, πού παράγεται από τή διά-
θλαση τών φωτεινών άκτινών (του αίθέρος) σε στρώ-
ματα άέρος άνίσου θερμότητας και γι' αυτό άνίσου
πυκνότητας, γνωστό με τό όνομα *Fata Morgana*.

2. *Ο Φάουστ έξηγει κι' αυτό τό έξωτικό τέχνα-
σμα με τό γνωστό φυσικό φαινόμενο, πού σε θεελ-
λώδη άτμόσφαιρα φαίνονται ήλεκτρικά φλογάκια σε
ύψηλά σημεία, καθώς σε κορυφές καταρτιών, άλεξι-
κέραυνων κτλ. Τό φαινόμενο αυτό τό είχαν παρατη-
ρήσει και οί άρχαίοι *Έλληνες, και τό άπόδιδαν
στους Διοσκούρους, θεωρώντας το για καλό οίωνό
και για σημάδι τής προστασίας των.

3. Δές όλίγο παραπάνω.

4. Στή Ρώμη.

Ἐχάλασα τοῦ κλήρου τὴ χαρὰ
καὶ δὲ θὰ μοῦ χρωστᾶ γιὰ δαῦτο χάρη.
Ἐκεῖνο τὸ καλὸ ἔμελλε νὰ πάρη
μετὰ ἀπὸ τόσα χρόνια ἀντιμισθία ;

Φάουστ

Πλούσιους καρπούς τέτοιο καλὸ
φέρνει. Γιὰ κοίταξε καλά !
Σημάδι στέλνει αὐτοῦ, θαρρῶ,
πού ξεδιαλύνεται γοργά.¹

Αὐτοκράτορας

Ἐνας ἀητὸς ψηλὰ πετᾶ,
μὰ ἀπὸ κοντὰ γρύπα θωρῶ
μὲ ἄγρια φοβέρα νὰ ἀκλουθᾶ.

Φάουστ

Θαρρῶ, σημάδι εἶναι καλὸ.
Ἄ γρύπας εἶναι μυθικὸ
ζῶο. Ἐπιμένει νὰ ξεχαστῇ
μὲ ἀητὸ σωστὸ νὰ μετρηθῇ ;

Αὐτοκράτορας

Κύκλους, ἰδές, κάνει καθέννας
μεγάλους γύρω ἀπ' τὸν ἐχτρὸ.
Νὰ τοῖ, χιμοῦν, γυρεύει ὁ ἕνας
τοῦ ἄλλου νὰ σκίση τὸ λαιμό.

Φάουστ

Κοίτα, ὁ γρύπας κομματιάσθη
καὶ τοῦ λιόντα τὴν οὐρὰ
κατεβάζοντας σωριάσθη
στῆς κορφῆς τὸ δάσος πιά.

Αὐτοκράτορας

Ἄς γίνῃ, δπως ἐφάνη ἐδῶ !
Τὸ δέχομαι μὲ θαυμασμό.

Μεφιστοφελῆς

(δείχνοντας πρὸς τὰ δεξιὰ).

Τρῶει τὰ χτυπήματα γραμμῆ
ὁ ἐχτρὸς καὶ θεὸς νὰ ὑποχωρήσῃ,
μὲ μάχη πιά δισταχτικὴ
ἀπ' τὸ δεξιὸ του ἔχει τραβήξει
κι' ἔτσι μιά σύγχυση τρανῆ
στὴ δύναμη τὴν πιὸ γερῆ
τοῦ ἀριστεροῦ του ἔχει σκορπίσει.
Τῆς φάλαγγός μας ἡ κορφή
τώρα τραβάει πρὸς τὰ δεξιὰ
καὶ στὴν ἀδύνατη μεριά
τοῦ ἐχτροῦ χιμάει σὰν ἀστραπή.—
Ἰσόπαλα τώρα κορμιά,
σὰν κύματα ἀνεμοδαρμένα,
μὲ λύσσα μάχονται ἀφρισμένα.
Δὲ φάνηκε πιὸ ὠρια σκηνή,
ἢ μάχη πιά ἔχει κερδιστῇ !

Αὐτοκράτορας

(στὸν Φάουστ, δείχνοντας πρὸς τὰ ἀριστερά).

Δὲς πράμα ἐκεῖ ὑποπτο πολὺ,
τὸ ἀριστερό μας ἐξοφλᾶ !
Κανείς πιά πέτρες δὲν πετᾶ.
Τὰ κάτω βράχια ἔχουν πιαστῇ

ἀπ' τὸν ἐχτρὸ, πούχει ἀνεβῆ,
τὰ ἐπάνω στέκουν ἀδειανά.
Ἄ ἐχτρὸς πιά τώρα κατὰ ἐδῶ
ὄλο κοντύτερα ζυγώνει !
Θὲ νάχη πιάσει τὸ στενὸ !¹
Ἰδοὺ τί τέλος στεφανώνει
μιά τόσο ἀνίερη προσπάθεια !
Οἱ τέχνες σας θεὸς νάειχαν λάθια.
(Παύση.)

Μεφιστοφελῆς

Τὰ δυὸ κοράκια μου² θωρῶ
νάρχωνται ἐδῶ. Σὰν τί μαντάτο
σὲ μᾶς νὰ φέρνουν ἐδῶ κάτω ;
Τὴν ἔχομε ἄσκημα, θαρρῶ !

Αὐτοκράτορας

Τί θένε τὰ ἄθλια αὐτὰ πουλιά ;
Τὰ μαύρα ἀνοίγουνε πανιά
ἀπὸ τὴ μάχη κατὰ ἐδῶ.

Μεφιστοφελῆς

(στὰ κοράκια).

Στὰ αὐτιά μου ἐλάτε ! Ὅποιος προ-
στάτη σᾶς ἔχει, δὲ θὰ πάθῃ κάτι.
Ἄ,τι τοῦ λέτε, εἶναι σωστό.

Φάουστ

(στὸν Αὐτοκράτορα).

Θὲ νάκουσες γιὰ περιστέρια,
ὅπου ἀπὸ χῶρες μακρινές
γυρνοῦν στὰ πρῶτα τῶν λημέρια.
Μὰ ἐδῶ εἶναι κάποιες διαφορές :
ἢ πῶστα ἀπ' τὰ περιστεράκια
γιὰ τὴν εἰρήνη εἶναι καλῆ,
μὰ ὁ πόλεμος ἐδῶ ἀπαιτεῖ
καινούργια πῶστα ἀπὸ κοράκια.

Μεφιστοφελῆς

Βαρὺ μνηοῦνε ριζικὸ.
Τὸ βράχο πιά τὸν ἠρωϊκὸ
οἱ ἐχτροὶ τὸν ἔχουνε σφιγμένο.
Στὰ πόδια του ἔχουν ἀνεβῆ
κι', ἂν τὸ στενὸ θάχουν παρμένο,
τὴν ἔχομε ἄσκημα πολὺ.

Αὐτοκράτορας

Μὰ μὲ ἔχετε λοιπὸν γελάσει !
Στὸ δίχτυ σας μὲ ἔχετε μπάσει.
Ἄφ' οὗ νοιώθω νὰ μὲ σφίγγῃ,
τρεμοῦλες ἔχω στὸ μηλίγγι.

Μεφιστοφελῆς

Θάρρος κι' ἀκόμα δὲν ἐχάθη
τὸ πᾶν. Τέχνη κι' ὑπομονὴ
χρειάζεται ἢ στερνὴ στιγμή.
Ἐτσι στὸ τέλος πάντα ἐστάθη.
Μὲ τὰ κοράκια δὲ διστάζω.
Ἄορισε, ἐγὼ ἐδῶ νὰ διατάζω !

1. Τὴ δύσκολη αὐτὴ θέση, πού βρίσκεται τώρα τὸ ἀριστερὸ πλευρὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ρήγα, τὴν ἔχει δημιουργήσει ὁ Μεφιστοφελῆς, γιὰ νὰ ἀναγκάσῃ τὸ Ρήγα νὰ τοῦ δόσῃ τὴν ἀρχιστρατηγία καὶ νὰ τοῦ χρωστᾶ χάρη, ἀφοῦ τὸν σώσῃ.

2. Δὲς καὶ τὴ σκηνὴ τοῦ μαγυριοῦ τῆς μάγισσας στὸ πρῶτο μέρος.

1. Δὲς καὶ Ἰλιάδ. 12, 201 - 7.

2. Δὲς παραπάνω, στὴ δευτέρη πράξη.

Ἀρχιστράτηγος

(πούχει πλησιάζει στο ἀναμεταξύ).
Μ' αὐτοὺς ἐνώθησ' καὶ καημὸ
ἔχω γι' αὐτὸ ὅλο τὸν καιρὸ.
Γιατὶ τὰ μάγια προκοπὴ
ποτέ δὲ φέρνουν σταθερῆ.
Τίποτα πιά δὲν ἤμπορῶ.
Ὅπως πιά τὰ ἄρχισαν αὐτοί,
ἄς τὰ τελειώσουν ! Σοῦ γυρνῶ
τὴ ράβδο τὴ στραταρχικῆ.

Αὐτοκράτορας

Ἄς μένη στὸ δικό σου χέρι
ὡς τίς καλύτερες στιγμές,
πού ἴσως ἡ τύχη θὰ μᾶς φέρη.
Ὁ μουστερὴς αὐτὸς φριχτὸς
μοῦ φέρνει σκέψεις κι' ἀγωνία
μ' αὐτὴ τὴν κορρακοφιλία !

(Στὸν Μεφιστοφελῆ.)

Τὴ ράβδο δὲν μπορῶ νὰ δώσω
σὲ σένα. Δὲν εἶσαι γι' αὐτὴ.
Διάταξε ἐδῶ καὶ δὲς ὡστόσο
νὰ μᾶς γλιτώσης. Ἄς γενῆ,
ὅ,τι νὰ γίνῃ πιά μπορεῖ.

(Φεύγει μὲ τὸν Ἀρχιστράτηγο γιὰ τὴ σκηνή.)

Μεφιστοφελῆς

Ἡ ἄχρηστη ράβδο ἄς τὸν φυλά !
Σὲ μᾶς τοὺς ἄλλους δὲ φελαῖ.
Εἶχε κι' ἀπάνω σὰ σταυρό.

Φάουστ

Τί θὰ γενῆ ;

Μεφιστοφελῆς

Μὰ ἔγινε δά !¹

Μαύρα ξαδέρφια μου γοργά,
στὴ λίμνη τρέξετε στὸ βουνὸ
καὶ τίς Νεράϊδες χαιρετίστε !
Τὴν ψεύτικη βροχὴ ζητήστε !²
Τέχνες γυναικείες, πού κανεῖς
δὲν τίς νογᾶ, μποροῦν εὐτὺς
δψη ἀπὸ οὐσία νὰ χωρίζουν
κι' ὅλοι στὴν δψη νὰ νομίζουν
πὼς τὴν οὐσία πιά ἀντικρύζουν.

(Παύση.)

Φάουστ

Καλὰ θὰ ἐκολακέψαν τὰ κοράκια
τὰ ὠραία τοῦ νεροῦ τὰ κοριτσάκια.
Ἄρχισε εὐτὺς ἐκεῖ νὰ ψιχαλίζη.
Στῶν βράχων τίς κατάξερές μεριές
ξεφύτρωσαν σωστὲς γοργές πηγές.
Τοῦ ἐχτροῦ τὴ νίκη νὰ τὴν κλαῖς !

Μεφιστοφελῆς

Τί ξαφνικὸς χαιρετισμὸς !

1. Πέστο γινόμενο, γιατί θὰ γίνῃ στή στιγμή.
2. Οἱ Μάγοι τοῦ Μεσαίωνα ἐκαυχόντουσαν, πὼς
ἤμπορούσαν νὰ δημιουργήσουν τέτοιες τεχνητὲς βρο-
χὲς καὶ πλήμμυρες, μὲ τίς ὁποῖες ἤμπορούσαν νὰ
τρομάξουν καὶ νὰ διώξουν ἐχτρικὸ στρατεύμα. — Δὲς
ἀνάλογη βροχὴ κατόπιν ἀπὸ τεχνητὴ φωτιά παρα-
πάνω, στὸ χορὸ τῶν μασκαρεμένων τῆς πρώτης πρά-
ξεως.

Κι' οἱ πιὸ τρανοὶ ἀναρριχητὲς
τὰ ἔχασαν, πού νὰ πάνε ἔμπρός !

Φάουστ

Ρυάκια μὲ ρυάκια σμίγουν, κατεβαίνουν,
διπλὰ ἀπὸ τὰ φαράγγια μέσα βγαίνουν,
ἀχτίδες πιά ἕνας χεῖμαρρος σκορπίζει,
στῶν βράχων τὴν ἰσιάδα εὐτὺς ἀπλώνει,
θροῖζει ἐδῶ κι' ἐκεῖ κι' ὀλοῦθε ἀφρίζει,
στερνὰ στὸν κάμπο πέφτει καὶ ξαπλώνει.
Ἡ ἀντίσταση ἡ γενναία δὲ φελεῖ.
Τὸ κύμα τοὺς τραβάει γοργὰ μαζί.
Σὲ τέτοιο ἔμπρός κακὸ τρέμω κι' ἐγώ !

Μεφιστοφελῆς

Δὲ βλέπω ἐγὼ τὸ ψεύτικο νερό,
γελιούνται μόνο μάτια ἀνθρωπινά.
Ἡ ἀλλόκοτη μὲ εὐφραίνει ἡ συντυχία.
Σωροί, σωροὶ παντοῦ τρέχουν μὲ ὄρμη,
θαρροῦν, πὼς θὰ πνιγοῦνε πιά οἱ χαζοί.
Φουσκώνουν, ξεφουσκώνουν στὴ στεριά
καὶ τρέχουν κολυμπώντας κωμικά.
Παντοῦ κακὸ καὶ σύγχυση φριχτῆ.

(Τὰ κοράκια ξανάηθαν.)

Στὸν πρώτο μάστορή μας, ξαδερφάκια,
πολὺ θὰ σᾶς παινέσω. Μὰ καὶ σεῖς,
ἂν θέτε νὰ φανῆτε μαστοράκια,
στὸ γύφτικο τὸ αἰώνιο τρέξετε εὐτὺς,
ἐκεῖ πού οἱ νάνοι ἀκούραστοι χτυποῦνε
τὸ μέταλλο στὴν πέτρα καὶ σκορποῦνε
σπίθες παντοῦ. ¹ Μὲ λόγια περισσὰ
ζητήστε τοὺς φωτιά, πού νὰ φωτᾶ,
νὰ κάνῃ κι' ἀστραπές, μὰ καὶ νὰ σκάῃ,
καθὼς στὴ φαντασία μοναχὰ
θὲ νὰ τὴ βρῆς. Ἀλήθεια κι' ἀστραπές
στά ἀπόμακρα καὶ πέσιμο γοργὸ
ἀστριῶν ἀπ' τὸν ψηλὸ τὸν οὐρανὸ
σ' ὄλες θωρεῖς τοῦ θέρουσ τίς νυχτιές.
Μὰ νάϊδης ἀστραπές μὲς στά θαμνιά
καὶ σὲ ἔδαφος ὑγρὸ νὰ σκοῦν ἀστριά
δὲν εἶναι τόσον εὐκόλο, θαρρῶ.
Μὲ παρακάλιο ἀρχίζετε, στερνὰ,
ἂν δὲν ἀκοῦν, προστάξετε τοὺς γερά !

(Τὰ κοράκια φεύγουν.)

Γίνονται δὲ, ὅσα περιγράφονται παραπάνω.)

Μεφιστοφελῆς

Σκοτάδια στὸν ἐχτρὸ πυκνά !
Κάθε του βῆμα στά στραβά !
Πλανεῦτρες σπίθες στίς ἀκριές,
λάμπες ἄλλοῦ τυφλωτικές !
Ὁραία αὐτά, μᾶιναι καλὸ
μαζὶ νὰ ἀρχίσουν καὶ βροντές,
πού νὰ τρομάξουν τὸν ἐχτρό.

Φάουστ

Τὰ ἄρματα, πού ἀπ' τίς σάλλες ἔχεις φέρει
δυνάμωσαν στὸ ἐλεύτερο τὸ ἀγέρι.
Βροντοῦν ψηλὰ στῶν βράχων τίς κορφές
καὶ κάνουν θαμαστὲς κακοφωνιές.

1. Δὲς γιὰ τοὺς Τζουτζέδες παραπάνω στὴν πρῶ-
τῆ πράξη καὶ γιὰ τοὺς Πυγμαίους καὶ τοὺς Δά-
χιλους στὴ δεύτερη πράξη.

Μεφιστοφελής

Σωστά! Ποῦ πιά νά κρατηθοῦν!
Χτυπήματα ἵπποτων ἤχοῦν
σά στὸν παλιό καλό καιρό.
Σά σιδερόφραχτοι Ἄρλεκίνοι
Γουέλφοι πιά καὶ Γιβελλίνοι
Ξανανεώνουν τὸν παλιό
ἄγωνα μὲ ρυθμὸ γοργό.
Κατὰ συνήθεια παλαιά
δὲ δέχονται συμβιβασμό.
Οἱ χτύποι πιά ἀντηχοῦν μακριά.

Στὸ τέλος σ' ὅλες τὶς γιορτές,
ἀλήθεια, τὶς διαβολικὲς
βραβεῖο πρῶτο πάντα ἀνήκει
στὸ μίσος τὸ κομματικό.
Γεννάει τὴν πιὸ μεγάλη φρίκη.
Γροίκησε ἀντήχημα στριγγό,
σωστά, θαρρεῖς, σατανικό!
Τὸν πανικό παντοῦ σκορπίζει,
φρίκη τὸν κάμπο ὄλο γεμίζει!

(Πολεμικὸς θόρυβος στὴν δοχόσιρα, πὺν τελειώνει
σὲ παιδρὲς στρατιωτικὲς μελωδίες).

(Ἀκολουθεῖ)

ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΕΡΕΙΠΙΑ

Ἄνθισμένα ἐρείπια μόνα μὲς στὴν ἐρημιὰ σωπαίνουν
κάποιου πύργου χαλασμένου περασμένων πιά καιρῶν
καὶ οἱ ἀμφιβολίες θλιμμένων σύννεφων πὺ ἀργοδιαβαίνουν
τὴ μονοτονία πληθαίνουν ἀνοιξιάτικων ὥρῶν.

Τοὺς γλυκομιλεῖ ἕνα ἀγέρι μυρωμένο ἀπὸ τὰ δάση
κι' εἶναι ἐρείπια κι' εἶναι ἐρείπια ἀπελπισμένα, θλιβερά,
τὰ στολίζει μ' ἄνθη μόλις ἢ ἀνοιξὴ δροσάτη φτάσει
κι' εἶναι ἐρείπια κι' εἶναι ἐρείπια πὺ δὲ νιώθουν πιά χαρά.

Κι' ὅταν ὁ ἦχος φτάνει μέσα γνώριμων κι' ἀργῶν βημάτων,
κάθε ἀράχνη πέφτει κάτω πὺχε ὑφάνει τὴ σιωπὴ,
κι' εἶναι ὅσοι σωροὶ κυλιοῦνται σαπισμένων πιά χωμάτων
ὄνειρα πὺχανε χτίσει κάποιιο ἵππότες χαρωποὶ . . .

Τὴν ἀμφιβολία κυττάζουν σύννεφων πὺ ἀργοδιαβαίνουν
μὲς στὴν ἀδειανὴν ἑσπέρα πὺ ὄλη πλήξη ἀργοπορεῖ,
ἄνθισμένα ἐρείπια μόνα μὲς στὴν ἐρημιὰ σωπαίνουν
μιᾶς καρδιάς ἐρειπωμένης ἴδια εἰκόνα θλιβερὴ . . .

ΕΠΑΜ. Θ. ΚΑΡΥΩΤΗΣ

